

Rajsev, a festő

– Ott él Gennadij Rajsev, a festő – mutatott a parti őserdőre Andrej Tarhanov vogul költő, míg hajónk lassan siklott az Ob vizén az Északi Jeges Tenger felé.

Kis barna faházat látok a part közelében, fenyőfák alatt, sárguló füvek között. A háznak ablaka világít. Kerítésén halászháló szárad. Mocsár csobog a parti földsáv mögött. A ház előtt egy ember vigyázza a tájat. Lehet, hogy maga a festő? A barnás-sárgás színéről úgy vélem: régen nem eshetett errefelé az eső.

– Hol lehet látni a képeit? – kérdezem.

– Nem állít ki. Nem is tagja a Képzőművészek Szövetségének. Magányosan él, hát nem vesznek tudomást róla...

Milyen is az, ha egy művész magányos? A titkok látogatják. Minden képe titokzatos. A rejtélyeket ő nem fejt meg (halandó ember számára rejtve maradnak), de beleálmódja a képeibe.

Juvan Sesztalov vogul költő házában a falon csodálatos grafikák.

– Kinek a képei? – kérdezem.

– Gennadij Rajsevé.

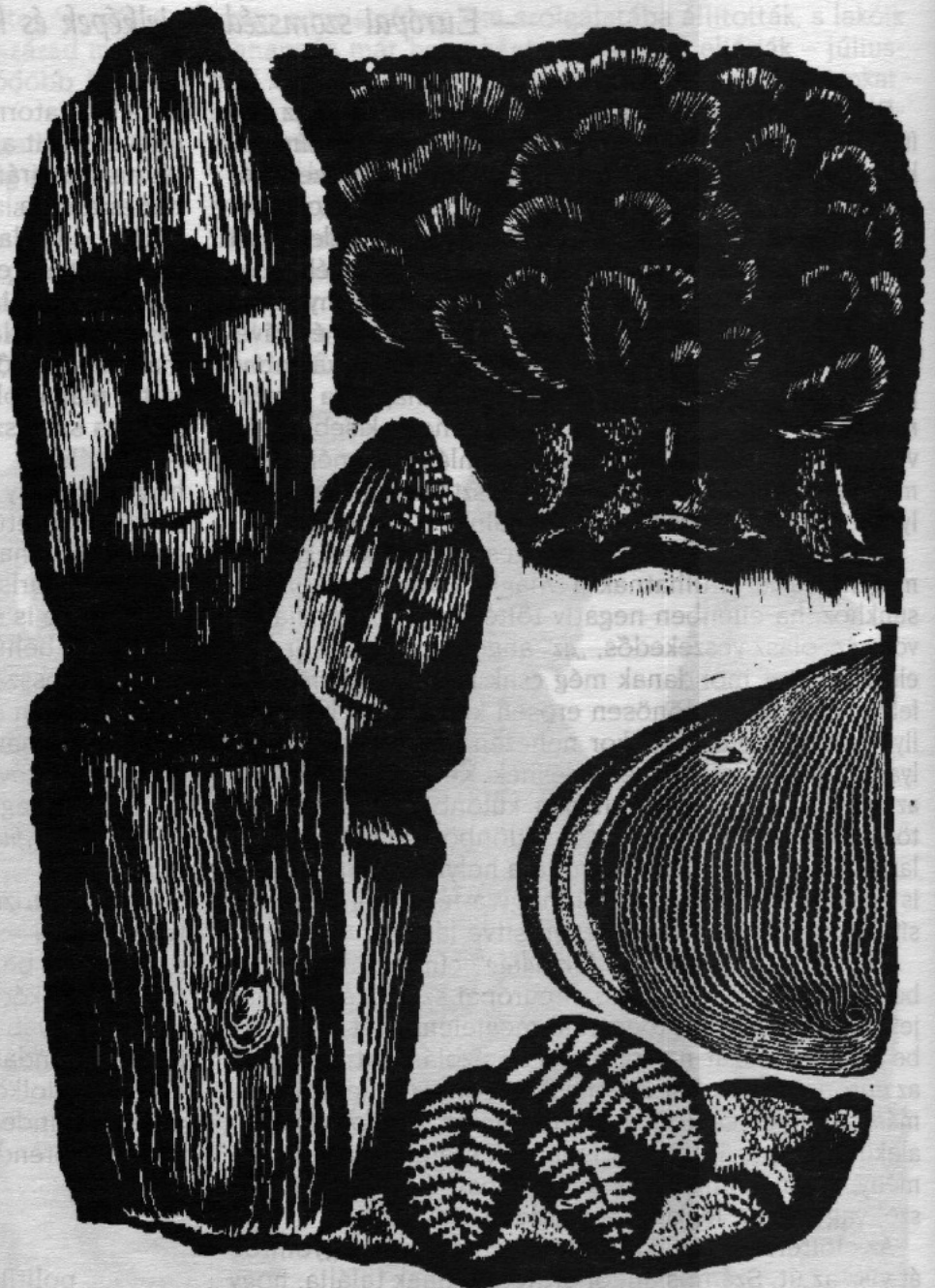
– Elvihetnék néhányat, hogy Budapesten közzétegyük?

Nem nagy lelkesedéssel, de adtak néhány képet, fekete tokban a hónom alatt hordoztam Szibérián keresztül, majd hazaérve megjelentettem az „Új Írás” 1972 novemberi számában, Sesztalov „Medveünnep” című poémájának strófái között. Küldtem két példányt Moszkvába. És íme, Rajsevet felvették a Szövetségbe, s azóta kiállít.

Milyen parányi is az ember! Neveltségesen kicsi! Az Ob folyó fodros, kanyargó vizén csöpp csónak, a csónakban aprócska ember. Milyen esendő, veszendő az óriás bálványok közelében! A bálványok hatalmasak. Hasonlóak az én falum: Pánd temetőjének fejfáihoz. Hasonlóak Kölcsé ó sírkertjének csúcsos-süveges bálványalakjaihoz, melyek sorfalat állanak jobbról is, balról is, beleborzong, aki végigmegy közöttük. Titkot őriznek, félelmeteset. A titok ott rejtőzött a faragó művész

kezében, aki sugallatra faragta, de érteni nem érthette. Majd a halál után.

Kicsi az ember és kiszolgáltatott. Veszendő, mint Rajsev osztják faluja, mely már elnéptelenedett, elpusztult, a vadászok s halászok szétszóródtak a világban. Ha Rajsev hazagondol, a képzeletére kell támaszkodnia. Hajdanvolt emberek, kifakult emlékek. Talán még a régről őrzött mesék a legvalóságosabbak. Ezekből táplálkozik a művészete. És a saját álmvilágából, melyben vörösen izzó világfa világít, melyben ezüst nyírfák nyújtóznak, szarvasok futnak, fehér darvak lebegnek, túlvilági ember-szerű lények, lovasok, íjászok vágyódva bámulnak a fény felé.

Tajga (1968), Gennadij Rajsev metszete